

IPARMŰVÉSZETÜNKÉRT

Dr. DREHR IMRE államtitkár, az Orsz. M. Iparművészeti Társulat ügyvezető elnökének elnöki megnyitója.
Felolvasták a Társulat közgyűlésén 1929 április hó 28-án

A mult évben rendezett országos irodalmi és művészeti kongresszus alkalmat adott arra, hogy az érdekelt körök rámutassanak az egyes művészeti ágak bajaira és feltárják kívánságaikat. Így megtudtuk, hogy mit várnak a hatóságoktól, az egyháztól és a társadalomtól, hogy iparművészetünk föllendüljön és az iparművészek könnyebben boldogulhassanak.

A kongresszus élénk vitáinak lezajlása óta nem tudunk olyan mozgalomról, eselekedetről vagy intézkedésekről, amelyek a felhozott sok jó eszmék egyikének vagy másikának megvalósítását jelentenék. Pedig az elhangzott panaszoknak és óhajoknak jogosságát elvitatni nem lehet. Hiszen iparművészeink csak azt kívánják, hogy a d j a n a k m u n k á t nekik a megélhetéshez. Hogy a közhatóságok, az egyház, a főnemesség és a jó módban élők foglalkoztassák őket és a gyárak és az iparosság vegyék igénybe a magyar tervezők képességét és tudását. Azt akarják, hogy magyar érzés, ízlés és formanyelv érvényesülhessen minden tárgyon, amelyet magyar kéz alkot. A hazai közönségtől pedig elvárják, hogy hagyjon fel a külföldi holminak megokolatlan dédelgetésével. Lássá be végre, hogy az iparművészet nem csupán fontos kulturális tényező, hanem életbevágó gazdasági érdekek is megkövetelik felkarolását és térfoglalását. Elég, ha rámutatok áruforgalmunk egyre növekedő passzivitására. Helyrehozhatatlan vérvesztéséget jelent minden pengő, amit külföldről behozott árura költünk akkor, amikor azzal megkönnyíthetnők magyar művészek és magyar iparosnak megélhetését. Vérvesztéséget jelent az is, ha értékes tehetségek kénytelenek hazájukon kívül elhelyezkedni, mert itthon nem juthatnak kenyérhez.

Ezért szeretném, ha a magyar lelkek befogadnák eszméinket és az eddiginél nagyobb érdeklődéssel és megértéssel karolnák fel iparművészetünk föllendítésére irányuló törekvéseinket. A magyar iparművészet ma még nélkülözi a tápláló talajt, mely föltétele meggyökeresedésének és egészséges fejlődésének. Pedig napról-napra újabb komoly tehetségek jelentkeznek és akarnak érvé-

nyesülni. Hogy ezeknek a boldogulását jövőben biztosíthassuk, az ifjúság lelkébe bele kell vinnünk a művészi gondolatból sarjadt és nemzeti érzéstől áthatott, becsületos iparművészetnek szeretetét. A szépségért való rajongást, a tisztos munka megbecsülését kell beleoltani az ifjúsívekbe. Tanítsuk meg őket — nem tudákos magyarázatokkal, hanem gyakorlati módon, szemléltető eszközökkel — a szépség felismerésére és élvezetére. De oktassuk ki az ipari munkák helyes megítélésére is, hogy tudják megkülönböztetni a hitvány, célszerűtlen munkát a jótól, a tartóstól, a céljával meg egyezőttől. Indítsunk meg kérelhetetlen küzdelmet az egész vonalon az ízléstelenség ellen!

Az iparművészeti etikában való kioktatás egyben erkölcsi nevelés is. Mert azzal megtanítjuk az ifjúságot a rútnak, a hamis látszatnak, a hitványnak megvetésére, viszont pedig a nemes ízléssel kifogástalanul készült ipari alkotásoknak és magának az alkotó munkának tisztelésére.

Ez nem a szorosan vett kézműiparra vonatkozik csupán, hanem a gyáriparra, a tömegtermelésre is. Hiszen nemcsak a gazdagok megnyeréséről van szó, hanem azt akarjuk, hogy a társadalom legszélesebb rétegeinek, tehát a kisegzisztenciáknak is legyen részük jó iparművészetben. Már pedig kétségtelen, hogy a szegényebb sorsúak csak olcsóbb tömegáruat vehetnek, mert drágára nem telik. A gyári termelés, a tömegáru pedig egyáltalán nem zárja ki a művészetet. A gyárosoknak a legkiválóbb tervezőket kellene foglalkoztatniok. Hiszen a nekik fizetett magasabb honorárium ezer és ezer darab árura felosztva alig jön számba, az áru értéke pedig eredeti volta, szépsége és célszerűsége miatt lényegesen emelkedik. Sok külföldi nagy gyár már régen felismerte ennek igazságát. Jellemző példa erre a berlini AEG., mely Behrens professzorral, a leghíresebb német iparművésszel tervezeteti nemcsak palotáit, gyári épületeit, esillárjait, hanem még a konnektorok gombját és levélpapírjait is. Sajnos, nálunk Magyarországon még ma is akadnak gyárosok, kik nem vesznek tudomást arról, hogy jeles képzettségű iparművé-

szeink vannak. Ezért legfőbb ideje annak, hogy hagyjanak föl azzal, hogy idegenekkel terveztetnek, külföldi minták után dolgoztatnak, amikor tehetséges, érdekes magyar iparművészek koplálnak! Ezt a visszasszám állapotot a magyar társadalomnak tovább megtűrnie nem szabad! A magyar iparművészetnek különben sem rózsás a helyzete Magyarországon. Nincs még az iparművészek társadalmi biztosítása, baleset- és rokkantsági biztosítása. Küzd az elhelyezkedés nehézségeivel, mert nem juthatott még dülöngőre az iparművészeti műhelyek, illetve munkaházak megvalósításának régóta vajdó kérdése. Ezek mind oly problémák, amelyek sürgős megoldására teljes erőnkkel törekednünk kell!

Talán időszerű volna, ha foglalkoznánk az egész országra kiterjedő Magyar Művészeti Nap vagy Hét rendezésének kérdésével. Ezen a napon vagy héten az egyéb művészeti ágakkal karöltve fel kellene vonultatni hazai iparművésztünk mindenütt, ahol erre alkalom kínálkozik. Budapesten és egyes vidéki városokban rendezett kiállításokon, vagy ha ez itt-ott nem volna elérhető, akkor néhány előkelőbb bolt kirakatában be kellene mutatnunk iparművésztünk színé-javát. Nem drága, díszes alkotásokra gondolok, hanem a nagyközönség jó része által beszerezhető, esinos, kifogástalanul megcsinált, praktikus iparművészeti készítmények bemutatására. Emellett biztosítanunk kellene a hazafias napisajtónak hathatós támogatását. Ott, ahol ennek szüksége fennforog, népszerűen megírt cikkek kellene elhelyeznünk a vidéki újságokban, a fővárosi nagy lapokat pedig reá kellene bírni, hogy a maguk művészi munkatársaikkal irassanak a hazai iparművészetet propagáló, iparművészeti ismereteket és a nemesebb ízlést terjesztő cikkeit.

Boltjainkban ezerszámra terpeszkednek a külföldről behozott selejtes és ízléstelen iparművészeti áruk! Csak a közönség és a jövő nemzedék ízlésének nemesítésével helyes ítélőképességre való neveléssel érhetjük el, hogy azoktól a vevők elforduljanak és ezzel a kereskedelmet is rábíriják áruik gondosabb megvásárlására.

Akadhatnak egyesek, kik az imént előadott fejtegetéseimmel szemben a jelenlegi gazdasági viszonyaink sivárságára gondolnak. Középosztályunk anyagi leromlására, ami sokszor még a

legsúlykebbre szorított életstandard szükségleteinek beszerzésére sem ad módot. Az ilyen fölfogásnak akkor volna jogosultsága, ha nem látánám, hogy Magyarországon megszámlálhatatlan milliókat költenek hamis látszatot mutató, selejtes portékára. Aki figyelmesen nézi díszműáru-bazárjaink kirakatait, meggyőződhetik arról, hogy ezerszámra hoznak be Magyarországra ilyen hitvány árut, az új. n. gicceset, mert annak itt keletje van. Ez is bizonyítja, hogy az iparművészeti kultúra dolgában még sok a tenni-való!

Van nagy sikereket elért sport-kultúránk, ideje, hogy legyen végre igazi lakáskultúránk is. A falusi kislakástól a városi munkásokkolóniáig mindenütt teremtsük meg a tiszta, ízléses otthonokat!

A jól megcsinált, tetszetős iparművészeti tárgy, mely az emberek otthonát szebbé, meghittebbé, vonzóbbá teszi, nem fényűzés! Hosszú évekre szóló, nemes örömöknek és élvezeteknek állandó forrása. Hozzájárul ahhoz, hogy az emberek a pihenésre szánt idejüket szívesebben töltsék otthonukban, ha az kielégíti szépérzéküket. Valaha kenyeret és cirkszt követeltek, ma munkát és derűs, ízléses otthont kérünk. Ilyen szemszögből vizsgálva az iparművészet szerepét és hatását, szociálpolitikai jelentősége is érthető lesz. Ezért nem nézhetem rokonérzéssel a nyugat felől megindult újabb áramlatot, mely az emberek otthonából ki akar küszöbölni minden díszet, minden művészetet és egyedül a rideg célszerűségi szempontoknak szélsőséges érvényesítésére törekszik. Azt hiszem, hogy ez az ultraracionális csak a józan amerikai észjárásnak értelmetlen túlzása. Lehet múlt áramlat, talán divat is, de az emberek lelkéből a szépség áhítozását — mely ősidők óta mindig megvolt — semmiféle okoskodással eltüntetni, kiirtani nem lehet.

Ezért hiszek rendületlenül az iparművészeti törekvések örök létjogosultságában. Erősen bízom abban is, hogy a szépség és a nemes ideálok kultuszáért való küzdelemnek győznie kell! Hogy ezt mennél előbb elérhessük, ehhez a munkához kérem minden művelt magyar embernek, elsősorban pedig Társulatunk t. tagjainak hathatós és lelkes támogatását.

Petry Réla: Sziqnet